

un nou finançament per a Catalunya (1)

descripció bàsica del model

un nou finançament per a Catalunya

descripció bàsica del model

el finançament que vol l'Estatut i necessita Catalunya

- a) El nou model **desenvolupa l'Estatut en la seva potencialitat**, en tots els seus preceptes.
- b) L'acord **representa un nou model**, un canvi de fons respecte del model actual, que consolida i fa efectiva la relació bilateral de Catalunya amb el govern de l'Estat. No és una revisió periòdica més del model.
- c) L'acord proporciona a Catalunya **una quantia a l'alçada de les aspiracions que ens havíem plantejat**. Suposarà una quantia molt significativa que es desprèn del nou model i se situa en l'ordre de les magnituds indicades per algunes de les nostres institucions socioeconòmiques més prestigioses.

1. aspectes destacats

En compliment de les previsions de l'Estatut, l'acord assolit representa un nou model. Els aspectes més destacats són:

1. Els ingressos de la Generalitat provindran gairebé exclusivament dels impostos que paguen els ciutadans de Catalunya.
2. El govern català disposarà de més capacitat de decisió sobre els seus impostos; tindrà la clau dels seus ingressos.
3. Els recursos per càpita de Catalunya se situaran, per primera vegada, per sobre de la mitjana de les comunitats autònomes.
4. El sistema d'anivellament permetrà que una part dels impostos que els catalans paguen per sobre de la mitjana reverteixi en més recursos per a la Generalitat i, per tant, en uns millors serveis per als ciutadans.
5. El model conté elements essencials de bilateralitat: la negociació ha estat de govern a govern; Catalunya fixa la seva contribució a la solidaritat i reforça el finançament de competències específiques.
6. La variable bàsica per distribuir els recursos anivellats serà la població; a més, la variació de la població en l'última dècada juga un paper essencial en la distribució dels recursos addicionals. El model integra, doncs, l'augment de població registrat per Catalunya i, per tant, reconeix els efectes del fenomen migratori.
7. S'actualitzaran anualment les variables bàsiques del model, com la població, i es revisaran cada cinc anys els paràmetres estructurals del sistema.

2. el nou model de finançament

El nou model de finançament s'estructura en tres blocs:

Primer bloc: fons de garantia dels serveis bàsics

Aquest fons té per objectiu que totes les comunitats autònomes puguin prestar els serveis bàsics de l'estat del benestar (educació, sanitat i serveis socials) en igualtat de condicions.

Està integrat pel 75% del tributs (la cistella d'impostos de cada comunitat autònoma) i una aportació del govern de l'Estat.

Tal com estableix l'Estatut, la variable bàsica per distribuir aquests recursos és la població, ajustada per factors com els costos sanitaris, la població en edat escolar i la de més de 65 anys, entre d'altres. El resultat d'aquest repartiment comporta una igualtat de recursos per habitant ajustat de totes les comunitats autònomes. És a dir, aquest bloc s'anivella al 100%.

Segon bloc: 25% dels ingressos tributaris

El 25% de la cistella d'impostos no s'anivella. És dir, per primera vegada, la Generalitat es beneficiarà directament de l'esforç fiscal que fan els catalans.

Tercer bloc: fons complementaris d'ajustament

El model es completa amb dos fons: el de suficiència i el de competitivitat. El seu objectiu és fer viable la implementació generalitzada del nou sistema.

El **fons de competitivitat** s'instrumenta per compensar aquelles comunitats que tenen uns recursos per càpita inferiors a la mitjana o a la seva capacitat fiscal. Aquest fons es reparteix d'acord amb la població de les comunitats afectades.

El **fons de suficiència** actua com a element d'ajust del model amb l'objectiu de garantir un guany mínim per a totes les comunitats, d'acord amb la distribució dels recursos addicionals que aporta el govern de l'Estat.

Aquesta estructura permet afirmar que el finançament de Catalunya avança cap a un model de relació de caràcter federal, ja que permet que una part de l'esforç fiscal que Catalunya realitza per sobre de la mitjana es destini a la solidaritat, mentre que una altra part acaba revertint en majors recursos per als seus ciutadans. El sistema defineix, per primer cop, un criteri d'equitat i racionalitza el funcionament de la solidaritat interterritorial.

3. Elements bàsics del model

a) bilateralitat

El nou model conté clars elements de bilateralitat. En primer lloc, Catalunya ha fixat la seva contribució a la solidaritat amb la resta de comunitats autònomes. En segon lloc, ha pactat la millora del finançament de competències específiques de la Generalitat. Finalment, la pròpia negociació del model ha estat de govern a govern.

b) nova cistella d'impostos

La Generalitat augmentarà la participació en els impostos estatals d'acord amb els percentatges que estableix l'Estatut.

	model 2002 - 2008	nou model
IRPF	33%	50%
IVA	35%	50%
Impostos especials	40%	58%

A més, la Generalitat participa en el 100% dels següents impostos: successions i donacions, transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, electricitat, matriculació de vehicles i vendes minoristes sobre determinats hidrocarburs i taxa del joc.

c) més capacitat normativa

La Generalitat disposarà de més capacitat normativa sobre els seus tributs; és a dir, podrà decidir sobre els aspectes essencials dels impostos. En l'IRPF, per exemple, podrà legislar sobre la tarifa (sols resta la limitació de la progressivitat), el mínim exempt (dins d'un marge del 10%) o les deduccions (d'acord amb el nou percentatge de cessió). En l'acord s'insta el govern de l'Estat a buscar fórmules perquè la Generalitat disposi de capacitat normativa en la fase minorista de l'IVA, d'acord amb la normativa europea.

d) recursos addicionals

Amb l'objectiu de reduir el desequilibri vertical, el govern de l'Estat aporta un volum de recursos addicionals que garanteixen a cada comunitat autònoma un increment mínim de recursos d'acord amb la distribució realitzada a partir de diverses variables. Els criteris més importants són la variació de la població en el període 1999 - 2009, que recull l'efecte de la immigració, o la població dependent.

e) mecanisme d'anivellament

El nou model preveu un mecanisme d'anivellament que compleix amb els dos preceptes bàsics que estableix l'Estatut a l'article 206 i, especialment, als articles 206.1 i 206.3.

- Els recursos de què disposarà Catalunya tindran relació amb la seva capacitat fiscal. És a dir, una part dels impostos que els catalans paguen per sobre de la mitjana ha de revertir en més recursos per a la Generalitat.
- Catalunya contribuirà a la solidaritat amb la resta de comunitats autònomes amb l'objectiu que totes puguin assolir un nivell similar en la prestació dels serveis bàsics de l'estat del benestar.

Els nous mecanismes d'anivellament comporten que els recursos de la Generalitat se situïn, per primer cop, per sobre de la mitjana després de l'anivellament. En concret, Catalunya estarà cinc punts per sobre de la mitjana de les comunitats autònomes en recursos per càpita. En valors absoluts, l'increment de recursos que suposarà el nou model és molt semblant a les estimacions realitzades per reconegudes institucions catalanes.

f) evolució del model

La cistella d'impostos evoluciona en funció de la recaptació impositiva. El mecanisme d'anivellament s'actualitza anualment, és a dir, les variables bàsiques de repartiment es revisen cada any. Finalment, els fons complementaris d'ajustament s'actualitzen d'acord amb l'evolució dels ingressos tributaris de l'Estat.

g) gradualitat

El model entrarà en vigor el 2009, ja que des del primer any d'aplicació Catalunya quedarà per sobre de la mitjana en recursos per habitant. L'aportació addicional que realitza el govern de l'Estat es durà a terme de forma gradual: el 70% el 2009, el 85% el 2010 i el 100% el 2011. També existeix una garantia per tal que aquesta dotació s'incrementi un 30% l'any 2012. Es tracta d'una millora addicional dels resultats fruit de la negociació.

h) transparència

El nou model també és molt més transparent que l'anterior. El funcionament del principal fons de solidaritat del sistema, el fons de garantia dels serveis bàsics, permet visualitzar quines comunitats autònomes hi aporten recursos i quines en reben. Aquest mecanisme, doncs, fa explícita la solidaritat interterritorial, fet que permet acabar amb l'opacitat que havia caracteritzat el model vigent fins ara.

i) altres finançaments

Finalment, l'acord preveu la millora substancial del finançament d'aquelles competències que són específiques de la Generalitat de Catalunya, com per exemple les institucions penitenciàries i els mossos d'esquadra. Aquests recursos addicionals s'incorporaran i es consolidaran a la dotació del fons de suficiència.

A més, en el marc de les polítiques regionals, es crea el fons de cooperació, un instrument amb objectius semblants als de l'actual fons de compensació interterritorial (FCI).

4. alguns aspectes quantitatius del model

a) posició relativa de Catalunya

Índex de recursos per càpita
(en index 100)

2009	2010	2011	2012
102,6	103,4	104,2	105,6

b) distribució dels recursos addicionals

1. El 75% dels recursos addicionals que aporta l'Estat es distribueixen segons l'increment de població entre 1999 i 2009. Amb aquesta proposta es compensen els efectes de la immigració.
2. L'altra variable amb una ponderació important en la distribució (12,5%) és la població dependent.
3. El text de l'acord preveu una gradualitat en la seva aplicació. El 70% dels recursos addicionals s'incorporaran l'any 2009, l'any 2010 ho faran el 85% i serà el 2011 quan l'aportació de l'Estat assolirà el 100%. Són els terminis previstos per l'Estatut.
4. Com a resultat de la negociació, l'acord incorpora la garantia que l'any 2012 aquests mateixos recursos augmentaran en un 30%.

c) indicadors de necessitats

Els indicadors bàsics per al càlcul de la població ajustada són:

5. El factor més important (38%) és la població sanitària ponderada en 7 grups d'edat, segons el nivell de despesa estimat per a cada grup.

Per exemple, sobre una mitjana d'1, el grup de més de 74 anys pondera 2,759.

6. El següent element en importància (30%) és la població censada.
7. La població en edat escolar, de 0 a 16 anys, es pondera amb el 20,5%.
8. Les persones de més de 65 anys pesen el 8,5% en el càlcul d'aquests indicadors.

Així doncs, el conjunt de la població influeix en el 97% del càlcul d'indicadors de necessitats. El 3% restant correspon a superfície (1,8%), insularitat (0,6%) i dispersió (0,6%).

d) anivellament

9. El 75% dels tributs pagats pels catalans s'anivella amb els del conjunt de comunitats autònomes, per tal que totes disposin dels mateixos serveis vinculats a l'estat del benestar.
10. El 25% restant s'atribuirà a la Generalitat, de manera que l'esforç fiscal dels catalans revertirà directament en la millora dels serveis públics que reben els ciutadans de Catalunya.
11. Els recursos tributaris de la Generalitat representaran el 96% del total de recursos destinats a competències homogènies amb altres comunitats autònomes.
12. Un anivellament total del 80% es correspon amb un índex per a Catalunya del 104%. El resultat acordat per a l'any 2011, el darrer previst en l'Estatut per culminar l'aplicació del model, és del 104,2%. Catalunya ocupa el lloc que li correspon.
13. Amb els increments garantits per a l'any 2012, Catalunya se situarà al 105,6%.